

Vyšehrad mezi mýtem a realitou
Jiřina Zývalová
Posudek vedoucího bakalářské práce

Předmětem bakalářské práce Jiřiny Zývalové je motiv Vyšehradu v českých mýtech, bájích, pověstech a legendách. V kapitole *Cíle práce a metodika* autorka jasně vymezuje jak cíl práce (pokusit se kriticky zhodnotit obraz Vyšehradu v českých mýtech, bájích, pověstech a legendách), tak metodu (mezioborový přístup založený na kombinaci historických, archeologických, etnologických a antropologických postupů studia).

V *Nástinu politicko-kulturního vývoje v českých zemích v raném středověku* autorka nejprve obecně vymezuje raný středověk v českých zemích jako období od 6. do 12. století a následně vysvětluje, proč zúžila uvedený chronologický rámec pro potřeby své práce na období 6.-11. století (resp. po vládu krále Vratislav II.). Poté stručně nastiňuje kulturně politický vývoj v daném období nejprve v českých zemích celkově, v kapitole *Pražská kotlina v raném středověku* se soustřeďuje na Pražskou kotlinu a v kapitole *Dějiny Vyšehradu* již jen na samotný Vyšehrad, jehož vývoj sleduje až do 20. století. Zvláštní pozornost věnuje přehledu archeologického výzkumu lokality.

Jádro práce je v kapitolách 4. a 5. Čtvrtou kapitolu *Vyšehrad (nejen) v písemných pramenech* autorka otevírá obsáhlou a kvalitně zpracovanou obecnou teoretickou statí o problematice studia pověstí, mýtů a legend. Následně se velmi podrobně věnuje vyšehradským pověstem v díle Kosmově, v Kristiánově legendě, v kronice Dalimilově, v kronikách Přibíka Pulkavy a Hájka z Libočan a v Jiráskových starých pověstech českých. Motiv Vyšehradu hodnotí v uvedených dílech vždy v příslušném širším kulturně historickém a politickém kontextu. Neobyčejně zajímavá je rovněž pátá kapitola *Vyšehrad ve 21. století*, v níž autorka prezentuje výsledky vlastního antropologického výzkumu provedeného metodou kvalitativního průzkumu. Nejprve v terénu vedla rozhovory se vzorkem 30 osob, a poté následně důkladně analyzovala odpovědi respondentů. Z průzkumu vyplývá, že v souladu s mýty a pověstmi lidé stále považují Vyšehrad za nejstarší politické a kulturní centrum Prahy, význam Vyšehradu však je dnes nesrovnatelně menší než v minulosti. Na závěr autorka stručně připomíná a kriticky hodnotí základní vyšehradské pověsti: o Libuši, o Horymíru a Šemíkovi, o čertově sloupu a o Libušině lázni.

V *Závěru* autorka uvádí, že počátek mytické řady je třeba hledat v Kosmově kronice, kde byly sledované pověsti součástí širšího panovnického mýtu Vratislava II., který v důsledku sporu se svým bratrem, biskupem Jaromírem přesídlil na Vyšehrad. V kronice Přibíka Pulkavy byly již vyšehradské pověsti povýšeny na obecně český vladařský mýtus Karla IV. odvolávající se na autoritu přemyslovské tradice. Václav Hájek z Libočan se následně snažil vyšehradské pověsti prezentovat jako historická fakta. Teprve Alois Jirásek vrátil pověstem jejich původní mytickou povahu, tentokrát však v kontextu českého národního obrození.

Bakalářskou práci Jiřiny Zývalové hodnotím jako velmi zdařilý pokus o shrnutí problematiky vyšehradských pověstí. Autorka k tématu přistoupila invenčně, poučena důkladně základní literaturou a zdařile zasadila vývoj pověstí do širšího kulturně historického rámce. Vysoce hodnotím vlastní antropologický výzkum, který naznačuje aktuální stav vyšehradských pověstí na počátku 21. století.

Rovněž po formální stránce neshledávám v práci zásadní nedostatky. Pouze místy je patrná dosud určitá stylistická nejistota, kterou však autorka jistě v budoucnu získá četbou další odborné literatury a formulací dalších samostatných prací.

Bakalářskou práci Jiřiny Zývalové doporučuji k obhajobě a navrhuji známku 1, 45 kreditů.